

աստիկ զգացուած քահանային ծռելով կ'ուզէր յայտնել թէ ինքն ալ նոյն կարծիքն ունի: Իսկ երկու իշխանք քահանային իրաւունք տալէն ետքը մէջերնին խօսք բացին վարուցանի, կ'թոյն և օրագրաց լրերուն վրայօք: Նոյն ատենը քահանայն գնաց ջերմանոցին բոյսերը զննելու. յետոյ մօտեցաւ տղոց քով և անոնց զուարճալի խաղերուն ականատես ըլլալէն ետքը իրեն կանչելով զանոնք հարցուց.

— Տղայքս, դուք որ այսպիսի գեղեցիկ և ծառազարդ դաշտի մը մէջ կը խաղաք, արդեօք յանուանէ կը ճանչնա՞ք այս ծառերը՝ որ մօռնի վկաներու պէս ձեր վրայ կը նային:

Իսկ անոնք մէկզմէկ յաղթել ջանալով՝ մի առ մի ծառոց անունները կուտային, և երբ կը սխալէին՝ քահանայն կ'ուղղէր.

— Դու ըսէ, Հենրիկոս, որն է տերև չունեցող ու ձմեռը կանանչ մնացող ծառը, հարցուց քահանայն բարեկամ իշխանին մեծ որդւոյն:

— Նոճին, պատասխանեց տղայն:

— Երբ նոճի մը տեսնաս՝ ի՞նչ կը մտածես անոր վրայ:

Տղայն երկայն ատեն պատասխան մը չկարենալով գտնալ, վերջապէս նոճւոյ վրայ նայելով ըսաւ.

— Գեղեցիկ է նոճին, անուշ ու զօրացող հոտով, մէկ արմատէ և մէկ գաղաթէ կը ձևանայ:

— Ո՞ր կողմանէ օգտակար է:

— Վառելու փայտ տալով:

— Այդ բաւական չէ, տղայս, դեռ շատ բան կայ գիտնալիք նոճւոյն վրայ: Տես, նոճիէն հիւթ մը կը կաթի՝ որուն խէժ կ'ըսենք, որ աղէկ գործածողին վերաց առողջարար սպեղանի կ'ըլլայ. անով կ'օժեն տակառներ ու նաւեր. ջրէն անփնաս պահելու համար. հիւսը անոր փայտէն կը շինէ որորոց, մահիճ ու դագաղ. այն մօծիրն ալ որ նոճւոյ փայտ վառելու ատեն միսանցքին մէջ կը նստի՝ թանաք շինելու կը ծառայէ, որով ձեր կարդացած գիրքերը տպած են. ասկից դատ իրեն միշտ դալարութեանը և ուղ-

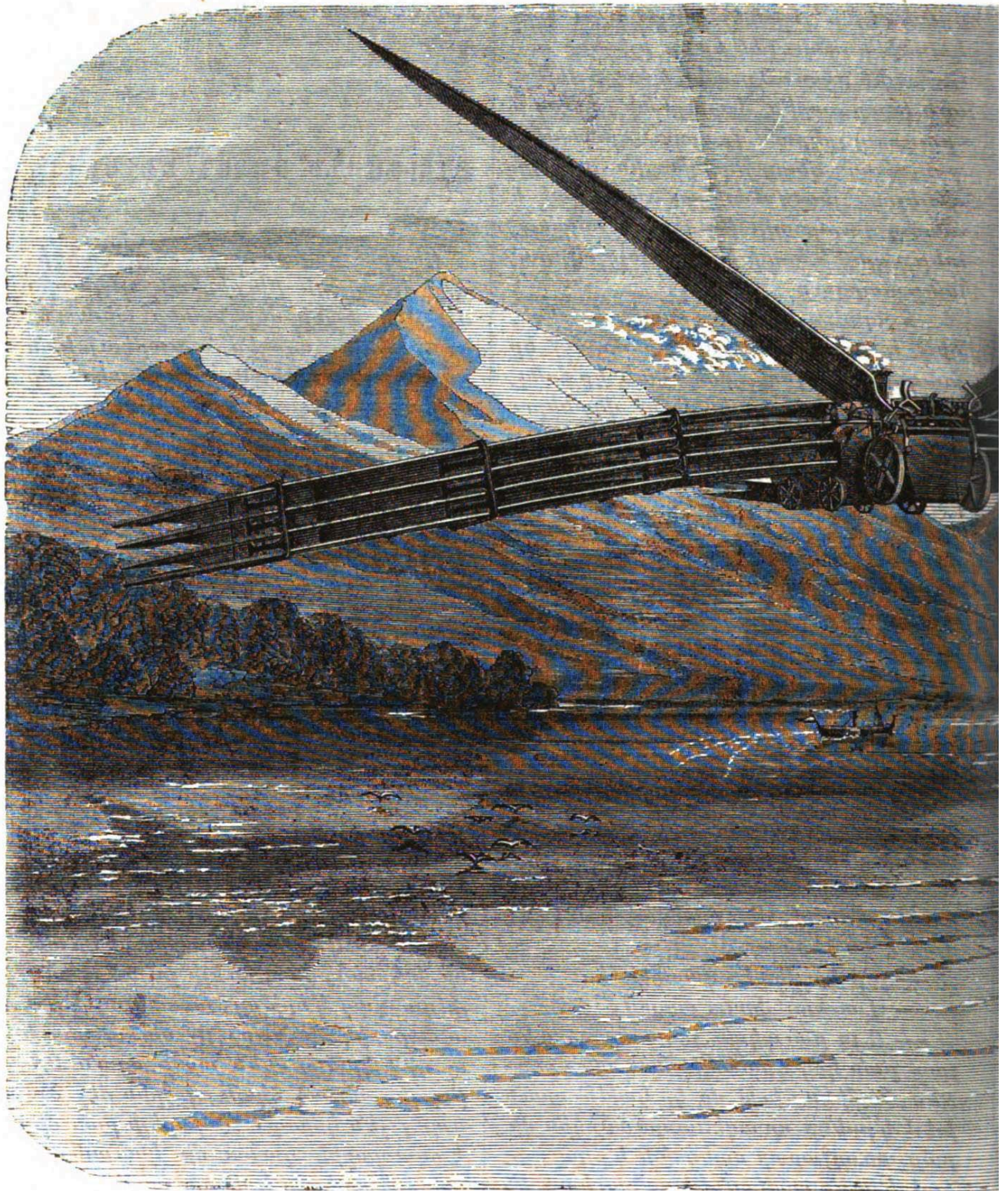
ղութեանը պատճառաւ՝ յուսոյ ալ օրինակ է, նման առ Աստուած ուղղեալ սրտի մը:

Կը շարունակուի:

ՔԱՌԻՖԱՆԻ ԹԻՉՈՂ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

Յետին ճարտարութեանց Հանդիսին՝ Լոնտրայի Բիւրեղեան պալատին մէջ մէկ քանի մեքենաներ տեսնուեցան, որոնք օդային նաւարկութեան յառաջադիմութեան հաւաստիք մը կ'ընծայեն: Անտարակոյս է որ բուն օդային նաւարկութեան մը գործադրութիւնը դեռ ևս անկարելի է, վասն զի շատ մը դժուարութիւնք կան՝ որոնց յաղթել կարելի չէ եղած դեռ ևս. 'ի վերայ այս ամենայնի չենք կրնար ըսել որ այն մտածութիւնը բանաստեղծական երևակայութեան մը ծնունդ միայն ըլլայ, վասն զի ուսումնական սկզբանց հետ պինդ շողկապեալ է: Երկայն կ'ըլլայ զանոնք հոս յիշել. այս միայն ըսենք որ ամեն օդապարիկ գունտ օդուն մէջ բարձրանալով՝ 'ի կախ կը մնայ՝ ցորչափ որ անոր տեղափոխած օդուն զանգուածը իր յատուկ ծանրութեանը հաւասար է. այն ատեն հանդարտաբար, ինչպէս ձուկ մը ջրին մէջ, ասանկ ալ ինքը օդուն մէջ կը լողայ: Բայց ինչպէս որ մեռած ձուկ մը հոսանքը կ'առնէ կը տանի, և հոսանքէն ոչ աւելի շուտ և ոչ աւելի դանդաղ կ'երթայ, ասանկ ալ կ'ընէ օդապարիկ գունտը: Ոչ առաջաստ և ոչ ղեկ կը ծառայեն ասոր՝ օդուն մէջ, ինչպէս մեռած ձկան ալ ջրին մէջ ծառայել չեն կրնար: Անկարելի բան մըն է օդապարիկ գունտ մը կառավարել ցորչափ որ հոգն է միայն շարժիչ ուժը. սակայն դիւրին է անոր առաջնորդել սովորական ղեկի մը նման գործիքով, երբ անանկ ուժ մը ըլլայ զինքը շարժողը՝ որ օդէն անկախ ըլլայ, ինչպէս օրինակի համար շողին:

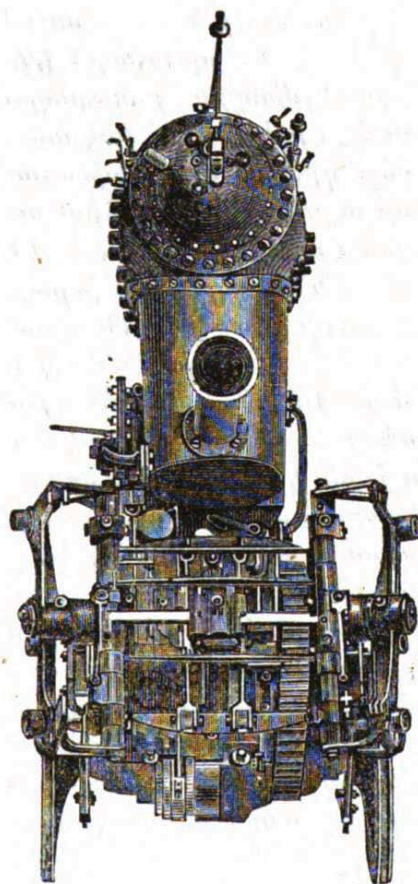
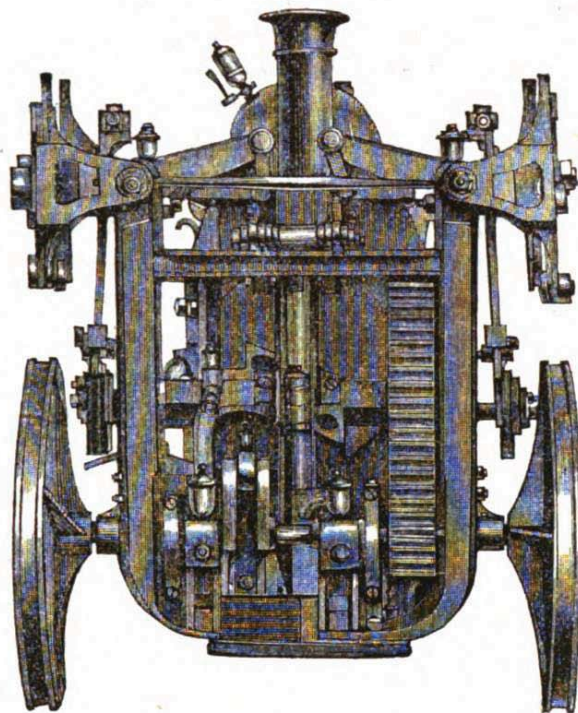
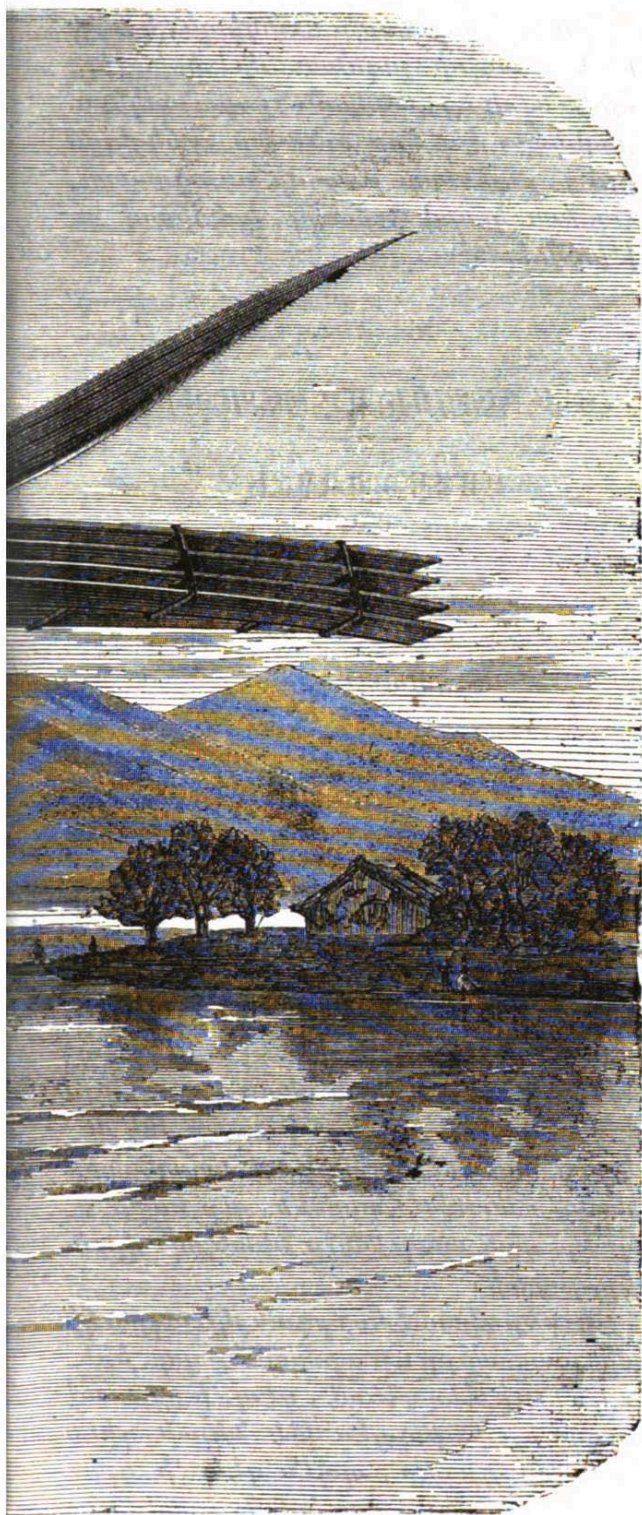
Այդ թեթեւ մը նկարագրենք Քառիֆ մանի մեքենայն՝ զոր մեծ պատկերքնիս

ՔԱՌԻՖՄԱՆԻ ԹՈՉՈՂ ՄԵՔԵՆԱՆ

Թուղ Վիճակի մէջ կը ներկայացնէ,
իսկ պղտիկները՝ մէյ մը անոր արտա-
քին գծագիրը և մէյմըն ալ անոր կէս
հատուածը կ'երեցունեն:

Գծագիրը նախ կաթսայն և վառարա-
նը կը ներկայացնէ, որ հասարակ շո-
գեշարժի մը նման են ամենեկին: Երես-
նոցին խողովակին տակը հորիզոնական

գլանը կը գտնուի, որմէն ձողերու հա-
լաքում մը առջեւն տեսնուած գլանին՝
շարժումը կը հաղորդեն, և որուն երկու
ծայրերուն վրայ մեծ անիւները հա-

տատուած են : Ասոնցմէ շարժումը,
ինչպէս հատուածին պատկերքէն կը
տեսնուի, թեաւոր ձողերուն կ'անցնի,
ստամուսաւոր անիւներու և պզտի ձողե-

րու միջոցաւ : Այս թւերուն թիւը շատ է, այլ երկու առջևինները որ զլխաւոր պատկերքին մէջ կը տեսնուին, այս երկաթեայ թռչնոյն շարժմանցը զլխաւոր ծառայողներն են . կ'ելլեն ու կ'իջնեն, կը բացուին ու կ'ամփոփուին, ինչպէս բուն փետրաւոր թիւ ըլլային : Այս գըլխաւոր թւերուն ետեւը ուրիշ չորս ալ կայ, երկերկու իւրաքանչիւր կողմը : Եւ բոլոր այս թւերը՝ չորս կտոր զուգահեռական բարակ կերպասէ շինուած ու երկըթէ պատառածիգներու վրայ պարզած են : Ասոնք վերէն վար կը շարժին, որով մեքենային տեղափոխութեանը կը ծառայեն, և միանգամայն շատ արագաբար վար իջնալու ու վեր ելլելուն վտանգներէ կը պաշտպանեն :

Բիւրեղեան Պալատին մէջ ներկայացուցած մեքենային դադափարը հետեւեալ մեծութիւնը ունէր . թւերուն ամբողջ երկայնութիւնը $1\frac{1}{4}$ ոտք է . լայնութիւնը 8—12 բթաչափ : Միջնածողին կամ միտոցին բարձրացումը երեք ու կէս բթաչափէ, իսկ անոր տրամագիծը գրեթէ երկու բթաչափ : Շուգեվար մեքենայն երկու ձիու ուժ ունի, 115 լիտր միայն կը կշռէ, և 120 լիտր ճնշման ենթակայ է առ իւրաքանչիւր քառակուսի բթաչափ : Թւերը առ վայրկեան 150—200 շարժումներ կու տան, առ ժամ 12 անգղիական մղոն արագութիւն տալաւորելով : Սակայն Պարոն Քաուֆման կը հաստատէ որ իր շինելու մեքենային նուազագոյն արագութիւնը առ ժամ ութ հարիւր մղոնէ պակաս պիտոր չըլլայ :

Մեքենային կմախքին ստորին մասին վրայ չորս անիւ կայ, որոնցմով կրնայ որոշեալ ժամանակ դետնի վրայ փազել, երբ դիպուածով իրեն թևոց մեծութեանը պատճառաւ պէտք եղած օդոյ քանակը չգտնէ, և արագաբար վազելով թռիչքը կ'առնու : Իսկ երբ օդային ասպարիզին մէջ կը նետուի, այս մթնոլորտի շոգեշարժ կառքը անանկ շինուած է, որ եթէ, օրինակի համար, լոնտրայէն Նիւ-Էօրք ճանապարհորդելով (որ վեց ժամուան մէջ ըլլուելու ճամբոր-

դութիւն է), Ատլանտեան ովկիանոսին մէջ իյնալու վտանգը հանդիպի, կրնայ թեթև աղւոր շոգենաւ մը փոխուիլ, ծովուն վրայ ճամբան շարունակելու յարմար : Եւ երբ ածուխը պակսելու ըլլայ, շոգենաւը շուտ մը առագաստաւոր նաւ կրնայ փոխուիլ, կայմերով ու թիակներով :

ՀԱՅԻ ՊԱՏԱՌԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՐԴ

ՆԱՄԱԿ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

Ստամբուլ

(Տես երես 326)

Պատառը՝ մէյ մը որկորին մէջ (կը յիշես անշուշտ որ ստամբուս տանող խողովակին անունն է) մտնելէն ետքը, ալ ինքզինքը ուրիշի ձեռքը թողլու է : Այս խողովակի բոլոր երկայնութիւնը՝ պըզտի առաձգական օղակներու շարք մըն է, ոյք պատառին ետեւէն կը սղմուին՝ որ զան առաջ քշեն, և առջևէն կ'ընդլայնին՝ որ անոր ազատ անցք տան : Այս կերպով մերձաւորէ մերձաւոր մէկ մէկու կ'անցունեն, մինչև որ ստամբուսին մուտքը տանին հասցնեն, ուր ետքի օղակը զան անոր մէջը նետելով վրան կը գոցուի :

Երբեք դիտած ես որդան մը, տգրուկի մը քալուածքը : Մարմնոյն բոլոր երեսը կ'ուռի հետզհետէ, դէպ 'ի յառաջ ուղղուելով, ինչպէս թէ ներսի դիէն բան մը գլորէր, պոչէն դէպ 'ի գլուխը : Բոլորովին ասոր նման շարժումներ մըն է որ կը տեսնայիր որկորին երեսը, եթէ կարենայիր դիտել զայն գործողութեան ժամանակը, ուստի և այս շարժմանս՝ սողնակերայ շարժումներ կոչեր են, ինչու որ քայլող որդան մը շարժմանը կը նմանի :

Հոս ուշադրութիւնդ շատ հարկա-